

WYBORY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

28 czerwca 2020 r.

Szkolenie członków obwodowych komisji wyborczych

Opracowanie:

Krajowe Biuro Wyborcze
Delegatura w Elblągu

PRAWA I OBOWIĄZKI CZŁONKÓW KOMISJI

Zgodnie z art. 161 § 1 Kodeksu wyborczego, wytyczne Państwowej Komisji Wyborczej są wiążące dla komisji niższego stopnia.

Członkowie komisji zobowiązani są zapoznać się z całością wytycznych i bezwzględnie je stosować.

Obsługę i techniczno-materialne warunki pracy OKW, w tym możliwość wykorzystania techniki elektronicznej oraz wykonanie zadań związanych z organizacją i przeprowadzeniem wyborów na obszarze gminy zapewnia wójt (burmistrz, prezydent miasta) zwany dalej „wójtem”

NALEŻNOŚCI PIENIĘŻNE

UCHWAŁA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

z dnia 27 lutego 2019 r.

w sprawie należności pieniężnych przysługujących członkom komisji wyborczych w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Parlamentu Europejskiego oraz sposobu dokumentowania dni zwolnienia od pracy

**za czas związany z przeprowadzeniem głosowania oraz
ustaleniem wyników głosowania (pierwsza i ew. druga tura)
członkom komisji obwodowej przysługuje zryczałtowana dieta w
wysokości:**

- 1) dla przewodniczących obwodowych komisji wyborczych - 500 zł;**
- 2) dla zastępców przewodniczących obwodowych komisji wyborczych - 400 zł;**
- 3) dla członków obwodowych komisji wyborczych - 350 zł;**

CZŁONKOWIE KOMISJI

- są obowiązani nosić **identyfikatory**
- nie mogą udzielać wyborcom **pomocy w głosowaniu** z wyjątkiem czynności polegającej na udzielaniu głosującym stosownych informacji;
- na wniosek wyborcy komisja jest obowiązana **wyjaśnić sposób głosowania** oraz warunki ważności głosu, zgodnie z informacją umieszczoną na karcie do głosowania:
- **przewodniczący komisji odpowiada za utrzymanie porządku i spokoju, czuwa nad przestrzeganiem tajności głosowania,**
- **przewodniczący kieruje pracami komisji**, ma prawo żądać opuszczenia lokalu przez osoby **naruszające** porządek i **zakłócające** spokój oraz prowadzące agitację wyborczą, a w razie potrzeby zwrócić się do Policji o pomoc

MĘŻOWIE ZAUFANIA

- **1 komitet wyborczy ---- 1 mąż zaufania**
(wyłącznie osoba pełnoletnia);
- **wyznaczony przez pełnomocnika** komitetu wyborczego, który zarejestrował kandydata na Prezydenta RP
mężowie zaufania jednego komitetu mogą zmieniać się w ciągu pracy komisji;
- **zaświadczenie** – podpisane przez pełnomocnika komitetu wyborczego lub upoważnioną osobę. Komisja sprawdza zaświadczenie ze wzorem oraz tożsamość tej osoby;
- powinien nosić w widocznym miejscu identyfikator.
- **identyfikatory nie mogą zawierać elementów kampanii wyborczej.**

Komisja wywiesza informację (w lokalu wyborczym w miejscu widocznym z zewnątrz oraz w urzędzie gminy) o godzinie rozpoczęcia swojej pracy w dniu głosowania (a nie o godzinie rozpoczęcia głosowania!)

MĘŻOWIE ZAUFANIA

Mężem zaufania nie może być:

- komisarz wyborczy;
- pełnomocnik wyborczy;
- pełnomocnik finansowy;
- urzędnik wyborczy;
- członek komisji wyborczej.

Mężowie zaufania nie mogą

- wykonywać żadnych czynności członka komisji;
- pomagać wyborcom w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień;
- liczyć, ani przeglądać kart do głosowania przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania i po jego zakończeniu, tj. **nie mogą mieć żadnego kontaktu fizycznego z kartami do głosowania** – nie mogą dotykać kart – w żadnym momencie;

Niedopuszczalne jest utrudnianie przez członków komisji obwodowej obserwacji mężom zaufania wszystkich wykonywanych czynności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

Mężowie zaufania mają prawo w szczególności:

- 1) być obecni podczas wszystkich czynności komisji wyborczej
- 2) być obecni w lokalu wyborczym w czasie przygotowania do głosowania, w trakcie głosowania i podczas ustalania wyników głosowania i sporządzania protokołu;
- 3) obserwować liczenie głosów;
- 4) zgłaszać przewodniczącemu komisji na bieżąco uwagi i zastrzeżenia;
- 5) wnosić uwagi do protokołu głosowania, z wymienieniem konkretnych zarzutów;
- 6) być obecni przy przewożeniu i przekazywaniu protokołów;
- 7) być obecni przy sprawdzaniu prawidłowości ustalenia wyników głosowania;
- 8) być obecni przy wprowadzaniu danych do sieci elektronicznego przesyłania danych.
- 9) mogą zmieniać się w ciągu godzin pracy komisji. Jednakże po zakończeniu głosowania, **w trakcie czynności związanych z ustalaniem wyników głosowania,**

wykonywanie uprawnień mężów zaufania nie może utrudniać pracy komisji, zakłócać powagi głosowania ani naruszać jego tajności.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

- **od momentu** rozpoczęcia pracy przez komisję - **do czasu** rozpoczęcia głosowania **oraz**
- w okresie od zamknięcia lokalu wyborczego do czasu podpisania protokołu

**czynności komisji mogą być rejestrowane przez mężów zaufania
z wykorzystaniem własnych urządzeń rejestrujących.
(bez transmisji !!!)**

- **materiały zawierające zarejestrowany przebieg czynności na wniosek tego męża zaufania, mogą zostać zakwalifikowane jako dokumenty z wyborów.**
- w przypadku, **gdy mąż zaufania złoży wniosek o dołączenie zarejestrowanego przez niego materiału jako dokumentu z wyborów**, komisja pakuje go, opieczetowuje oraz przekazuje z innymi dokumentami z wyborów.

MĘŻOWIE ZAUFANIA - UPRAWNIENIA

Obserwacja czynności wykonywanych przez komisję obwodową w trakcie głosowania, tj. od jego rozpoczęcia o godz. 7⁰⁰ do czasu jego zakończenia do godz. 21⁰⁰, z zastrzeżeniem, że nie zostało ono przedłużone, nie uprawnia mężów zaufania do utrwalania pracy komisji za pomocą żadnych urządzeń rejestrujących.

Przewodniczący komisji może wydawać polecenia o charakterze porządkowym, w przypadku gdy działania mężów zaufania wykraczają poza ich uprawnienia, utrudniają pracę komisji, zakłócają powagę głosowania lub naruszają jego tajność. Fakt ten należy odnotować w punkcie 22 protokołu głosowania.

Kwestie organizacyjne związane z wykonywaniem funkcji męża zaufania należą do kompetencji przewodniczącego danej komisji, który winien ustalić je i przekazać przybyłym mężom zaufania.

OBSERWATORZY SPOŁECZNI

- zarejestrowane w Rzeczypospolitej Polskiej, tj. **wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego**, stowarzyszenia i fundacje, do których celów statutowych należy troska o demokrację, prawa obywatelskie i rozwój społeczeństwa obywatelskiego, mają prawo wyznaczyć po jednym obserwatorem społecznym do każdej obwodowej komisji wyborczej
- sprawdzenia można dokonać w wyszukiwarce Ministerstwa Sprawiedliwości na stronie internetowej <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-krs>.
- prawo wyznaczenia po jednym obserwatorem społecznym do komisji wyborczych mają stowarzyszenia i fundacje, które w swoim statucie mają zapisaną realizację co najmniej jednego z wymienionego wyżej celów, tj. troskę o demokrację lub prawa obywatelskie albo rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Nie ma przy tym znaczenia, w jaki sposób zostaną one zapisane (jakie sformułowania zostaną użyte) w statucie.

OBSERWATORZY SPOŁECZNI

Obserwatorzy społeczni mają takie same uprawnienia jakie przysługują mężom zaufania **za wyjątkiem:**

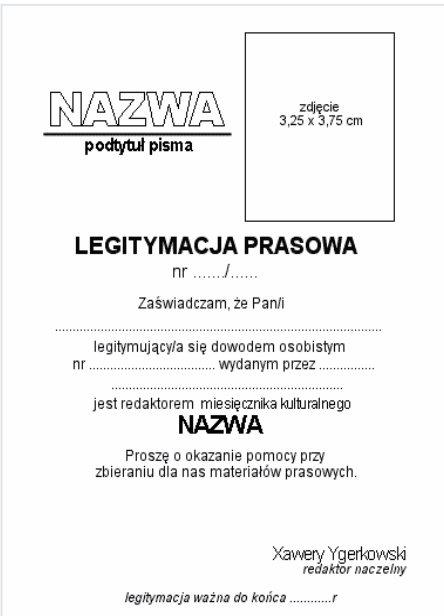
- 1) wnoszenia uwag do protokołu głosowania;
- 2) obecności przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu
- 3) również muszą posiadać zaświadczenie wydane przez uprawniony organ

OBSERWATORZY MIĘDZYNARODOWI

- przy wszystkich czynnościach komisji mogą być również obecni **obserwatorzy międzynarodowi zaproszeni przez PKW.**
- obserwatorzy międzynarodowi przedstawią komisji **zaświadczenie wydane przez PKW.**
- obserwatorzy posiadają **uprawnienia mężów zaufania**, z wyjątkiem prawa do wnoszenia uwag do protokołu.
- **nie mogą oni wykonywać żadnych czynności członka komisji, pomagać głosującym w głosowaniu ani udzielać im wyjaśnień.**

PRAWA DZIENNIKARZY

NAZWA
podtytuł pisma

zdjęcie
3,25 x 3,75 cm

LEGITYMACJA PRASOWA
nr ...../.....

Zaświadczam, że Pani
.....
legitymująca się dowodem osobistym
nr .....
wydanym przez .....
jest redaktorem miesięcznika kulturalnego
NAZWA

Proszę o okazanie pomocy przy
zbieraniu dla nas materiałów prasowych.

Xawery Ygerkowski
redaktor naczelny

legitymacja ważna do końca .....r

- ważna legitymacja dziennikarska lub inny dokument potwierdzający reprezentowanie redakcji;
- obowiązek zgłoszenia przewodniczącemu komisji oraz stosowanie się do zarządzeń mających na celu zapewnienie powagi i tajności głosowania;
- zakaz przeprowadzania wywiadów **w lokalu w którym odbywa się głosowanie;**
- zakaz przebywania w lokalu przed rozpoczęciem głosowania oraz po jego zakończeniu.

filmowanie i fotografowanie przebiegu głosowania
dopuszczalne jest, **po uzyskaniu zgody przewodniczącego**
komisji oraz osób, których wizerunek jest utrwalany,

Nie jest wymagana zgoda Okręgowej Komisji Wyborczej !.

PRAWA DZIENNIKARZY

- **za zgodą Okręgowej Komisji Wyborczej przewodniczący komisji może zezwolić na sfilmowanie i sfotografowanie przez przedstawicieli prasy momentu otwierania przez obwodową komisję wyborczą urny wyborczej i wyjmowania z niej kart do głosowania.**
- **po wykonaniu tej czynności przedstawiciele prasy obowiązani są niezwłocznie opuścić lokal komisji.**

LOKAL WYBORCZY

lokal komisji powinien być — **w miarę możliwości** - tak urządzony, aby wyborca, po otrzymaniu karty do głosowania kierował się bezpośrednio do miejsca za osłoną, a następnie w stronę urny.

Informacja
głosowania
PKW
o sposobie

Komisja dokonuje zabezpieczenia urny przed otwarciem – poprzez oklejenie paskiem papieru z pieczęcią i podpisami względnie używając dostarczonych plomb

usuwamy: hasła, napisy, ulotki
- o pomoc wolno zwrócić się do wójta

Kontrola stanu wyposażenia lokalu oraz oznakowania budynku. Termin - uzgodnić z wójtem, nie później niż w przeddzień głosowania skontrolować **stan wyposażenia lokalu** oraz **oznakowania budynku**. O brakach zawiadomić wójta, sprawdzić czy usunięto

LOKAL WYBORCZY

- komisja powinna znać numery telefonów, pod którymi pełnione będą dyżury członków **Okręgowej Komisji Wyborczej (85 7439439)**, urzędnika wyborczego oraz dyżury w urzędzie gminy, a także numer telefonu do pełnomocnika upoważnionego do telefonicznego przyjęcia danych o frekwencji,
- materiały agitacyjne umieszczone zgodnie z prawem w pobliżu terenu budynku, w którym znajduje się lokal wyborczy, np. bezpośrednio przed wejściem na teren budynku, w którym mieści się lokal, lub w bezpośrednim sąsiedztwie, lecz poza jego terenem, **nie naruszają przepisów Kodeksu wyborczego i nie mogą być usuwane przez członków komisji.**

W LOKALU POWINNY BYĆ UMIESZCZONE URZĘDOWE OBWIESZCZENIA I INFORMACJE O:

1. zarejestrowanych kandydatach na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
2. numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach komisji;
3. sposobie głosowania i warunkach ważności głosu;
4. składzie komisji

WARUNKI TECHNICZNE

LOKAL DOSTOSOWANY DO POTRZEB OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

kontrola czy lokal oraz elementy jego wyposażenia spełniają warunki rozporządzenia.

- **umiejscowienie na parterze budynku, bez barier architektonicznych** (ewentualnie podjazdy);
- **dostosowane i odpowiednio rozmieszczone drzwi** (rozwierane lub rozsuwane, szerokość min. 0,9m, próg max 2 cm.);
- **kontrastujący kolor stopni schodów i posadzki;**
- **dogodne warunki ruchu** (oznaczenie przezroczystych przegród, przeciwpoślizgowe posadzki, brak przeszkód, dodatkowe oświetlenie miejsca zapewniającego tajność głosowania);
- **co najmniej jedno miejsce zapewniające tajność głosowa dostosowane do potrzeb wyborcy niepełnosprawnego;**
- **wysokość urny – max 1m;**
- **przejście min 1,5 m;**
- **obwieszczenia i informacje** umieszczone w miejscu dostępnym z wózka inwalidzkiego, na wysokości 0,9m.

w celu zapewnienia bezpieczeństwa sanitarnego w lokalu wyborczym:

- zapewniamy na **1 osobę min. 4 m 2** (z wyłączeniem członków komisji)
- zabezpiecza się:
  - a) wymianę powietrza przez okna
    - co najmniej raz na godzinę przez co najmniej 10 minut - **nie przerywając głosowania oraz pracy obwodowej komisji wyborczej,**
  - b) organizacja stanowisk pracy poszczególnych członków obwodowej komisji
    - zachowanie **co najmniej 1,5 m odstępu;**
    - przy wejściu, w widocznym miejscu, umieszcza się dla wyborców płyn do dezynfekcji rąk;
    - powierzchnie takie jak: klamki, urny wyborcze, blaty stołów, urządzenia higienicznosanitarne, w tym armatura, uchwyty, włączniki światła i inne przedmioty oraz powierzchnie, które mogą być dotykane przez osoby przebywające w lokalu wyborczym - **są przemywane płynem dezynfekcyjnym:**
      - a) przed przystąpieniem obwodowej komisji wyborczej do pracy,
      - b) nie rzadziej niż 6 razy w czasie trwania głosowania.

Członków obwodowej komisji wyborczej wyposaża się w:

1. jednorazowe rękawice ochronne
  2. płyn do dezynfekcji rąk
  3. przyłbice lub półmaski filtrujące FFP1
- w przypadku wyposażenia członków obwodowej komisji wyborczej wyłącznie w przyłbice, stanowisko pracy członka tej komisji wyposaża się w nieprzepuszczalną barierę wykonaną z tworzywa nieprzepuszczającego powietrze
  - nie ma obowiązku wyposażania w barierę, w przypadku gdy członkowie obwodowej komisji wyborczej używają wyłącznie półmasek

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM WYBORÓW

w przypadku, gdy komisji zapewniono obsługę informatyczną, operator komisji powinien odebrać od koordynatora gminnego do spraw informatyki: **login i hasło** zapewniające dostęp do systemu informatycznego - **Wsparcie Organów Wyborczych (WOW)**.

- odbiór loginu i hasła potwierdza się na piśmie.
- operatorzy mają obowiązek zabezpieczenia loginów i haseł przed dostępem innych osób.

w przypadku zniszczenia lub utraty haseł lub loginów, należy niezwłocznie skontaktować się z pełnomocnikiem do spraw informatyki w celu podjęcia dalszych kroków.

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM WYBORÓW

- komisja odbywa pierwsze posiedzenie, na którym dokonuje wyboru przewodniczącego komisji i jego zastępcy oraz po zapoznaniu się z wytycznymi, ustala sposób wykonania swoich zadań.
- każda komisja otrzyma materiały szkoleniowe – broszurę, która zawierać będzie:
  - a) wytyczne PKW dla obwodowych komisji wyborczych
  - b) regulamin obwodowej komisji wyborczej
  - c) wzory zaświadczeń dla mężów zaufania i obserwatorów
  - d) ponadto zapewniony będzie dostęp do prezentacji multimedialnej

Pierwsze posiedzenie komisji może odbyć się w trakcie przerwy w szkoleniu !

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM WYBORÓW

- **niezwłocznie po ukonstytuowaniu się** komisja podaje do publicznej wiadomości, informację o swoim składzie z uwzględnieniem pełnionych funkcji (BIP)
- w dniu głosowania informację o składzie komisji wywiesza się w lokalu wyborczym.
- **nie później niż w przeddzień głosowania** przewodniczący zwołuje posiedzenie komisji poświęcone organizacji pracy w dniu głosowania
- komisja ustala w szczególności godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania
- zadania te komisja może wykonać w trakcie pierwszego posiedzenia.

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM WYBORÓW - podsumowanie

I posiedzenie

- **niezwłocznie po powołaniu ?**
- zapoznanie się z wytycznymi PKW;
- ustalenie sposobu wykonania zadań;
- informację o swoim składzie komisja podaje do informacji publicznej oraz w lokalu wyborczym

II posiedzenie

- jeżeli komisja nie omówiła na pierwszym posiedzeniu organizacji pracy przed i w dniu głosowania oraz nie ustaliła godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania, wówczas czynności te dokonuje na posiedzeniu najpóźniej w przeddzień wyborów.
- **ustalone godziny rozpoczęcia pracy w dniu głosowania podaje się do publicznej wiadomości w budynku lokalu wyborczego i w urzędzie gminy**

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM GŁOSOWANIA

posiedzenie komisji - GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

- termin uzgodniony z urzędnikiem wyborczym;
- **ostemplowanie kart do głosowania w głos. korespondencyjnym oraz przygotowanie pakietów wyborczych;**
- nie mniej niż $\frac{1}{2}$ składu komisji
- miejsce wskazuje urząd współpracujący z urzędnikiem wyborczym
- protokół **w 2 egz.** (urzędnik wyborczy i komisja)

przed rozpoczęciem stemplowania kart komisja upewnia się, czy wydano jej właściwą pieczęć (Obwodowa Komisja Wyborcza, numer komisji i nazwa miejscowości)

Sprawdza czy omyłkowo nie została wydana pieczęć np. obwodowej komisji wyborczej ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie lub obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie, albo obwodowej komisji wyborczej ds. referendum.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

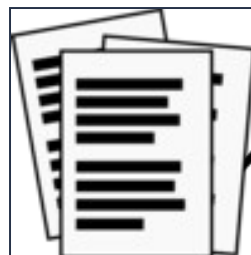
(zawartość pakietu wyborczego)

PRZESYŁKA WYBORCZA

1

Karta do
głosowania

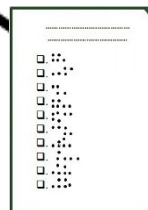
4

5

Oświadczenie
o osobistym i tajnym
oddaniu głosu
na karcie do
głosowania

6

2

KOPERTA ZWROTNA

PRZESYŁKA WYBORCZA

3

koperta
na kartę do głosowania

1

Karta do głosowania

2

Koperta zwrotna

3

Koperta
na kartę do głosowania

4

Instrukcja
głosowania
korespondencyjnego

5

Oświadczenie o osobistym
i tajnym oddaniu głosu

6

Nakładka
na kartę do głosowania
(ewentualnie, tylko na żądanie
wyborcy)

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

UCHWAŁA NR 182/2020
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 10 czerwca 2020 r.

w sprawie określenia wzoru i rozmiaru koperty na pakiet wyborczy, koperty zwrotnej, koperty na kartę do głosowania, oświadczenia o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania oraz instrukcji głosowania korespondencyjnego w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na dzień 28 czerwca 2020 r.

ZADANIA KOMISJI PRZED DNIEM GŁOSOWANIA

(najpóźniej w sobotę 27 czerwca i ewent. 11 lipca – odbiór materiałów)

co najmniej 1/2 składu komisji, w tym przewodniczący lub zastępca

upoważnieni członkowie komisji otrzymują i dokładnie sprawdzają:

- treść i jakość wykonania kart do głosowania
- formularze protokołów głosowania - ?
- formularze zaświadczeń o udziale w głosowaniu
- pieczęć okrągła komisji – **WŁAŚCIWA !!!** (sprawdzić na podstawie odcisku pieczęci)
- spis wyborców; podstawowy oraz dodatkowy
- **osłony na spis wyborców, zapewniające ochronę danych osobowych;**
- materiały biurowe

Komisja **otrzyma tylko 90% kart**, z liczby uprawnionych do głosowania w obwodzie. Kolejne 10% będzie rezerwą umieszczoną w gminie.

Pełny nakład otrzymają komisje w obwodach odrębnych.

Przy odbiorze materiałów upoważnieni członkowie komisji dokładnie sprawdzają, czy:

1. karty do głosowania zostały dostarczone w odpowiedniej liczbie

liczba otrzymanych kart - różniąca się nieznacznie od przyjętych założeń nie jest powodem do podejmowania jakichkolwiek interwencji w gminie, czy Okręgowej Komisji Wyborczej.

2. przekazano właściwą liczbę formularzy protokołu głosowania w obwodzie – **zabezpieczenie kopiarek!?**

3. przekazano właściwy, obwodowy spis wyborców **oraz listę osób, którym udzielono pełnomocnictwa do głosowania**

4. przygotowane zostały potrzebne materiały biurowe (poduszka do stempli, przybory do pisania, papier, sznurek, nawilżacze, taśma klejąca itp.)

Odbiór dokumentów potwierdza się na piśmie. Protokół odbioru otrzymuje organ przekazujący (wójt), a jego kopię włącza się do dokumentacji komisji.

OBSŁUGA INFORMATYCZNA

Przewodniczący komisji najpóźniej w przeddzień głosowania ustala z operatorem informatycznej obsługi komisji miejsce i harmonogram pracy, z uwzględnieniem konieczności:

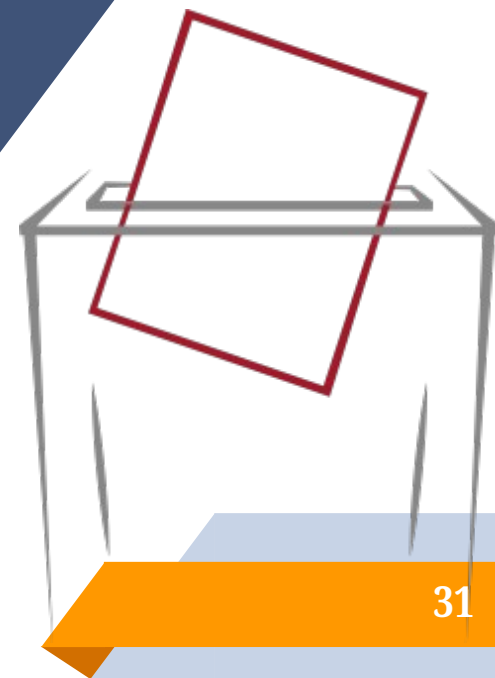
- przekazania w trakcie głosowania (frekwencji);
- wprowadzenia do systemu danych z projektów protokołów
- transmisji danych z protokołu podpisanego przez członków komisji do systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

“

GŁOSOWANIE

28 czerwca 2020 roku

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

- w dniu wyborów, wszystkie czynności komisja wykonuje w możliwie pełnym składzie,
- w lokalu musi być równocześnie obecnych **co najmniej 3 członków** komisji, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca
- gdy komisję **powołano w składzie 3 osób** – obecnych musi być **co najmniej 2 członków**, w tym przewodniczący komisji lub jego zastępca.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

godzina 6.00 - nie później – nie mniej niż trzy osoby

- ponownie sprawdza dostarczone dokumenty oraz swoją pieczęć
- **PONOWNIE PRZELICZA KARTY !** - liczbę wpisuje w pkt. 1 protokołu głosowania
- ostemplowuje karty do głosowania przed godz. 7.00
- **nakazuje się ostemplowanie wszystkich kart do głosowania przed godziną 7.00;**
w razie niemożności wykonania tej czynności przed rozpoczęciem głosowania należy ostemplować karty bezpośrednio po otwarciu lokalu wyborczego - w pomieszczeniu, w którym odbywa się głosowanie
- rozkłada spis wyborców **wraz z osłoną na spis**
- sprawdza: czy wywieszono urzędowe obwieszczenia i informacje,
- **czy nie należy usunąć elementów kampanii wyborczej (plakaty, napisy)**

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

-
W trakcie wykonywania wszystkich swoich czynności zarówno przed rozpoczęciem głosowania, w trakcie głosowania, jak też po jego zakończeniu, komisja ma **obowiązek bezwzględnego stosowania zasad bezpieczeństwa sanitarnego** w lokalu wyborczym, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia oraz pilnowania, aby zasady te były przestrzegane przez inne osoby przebywające w lokalu wyborczym, tj. przez wyborców, mężów zaufania, obserwatorów społecznych, obserwatorów międzynarodowych, operatora informatycznej obsługi komisji oraz dziennikarzy.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (przed otwarciem lokalu)

- po sprawdzeniu czy urna jest pusta, zamyka i opieczętowuje **lub** zabezpiecza za pomocą jednorazowych plomb z unikalnym numerem. Numer ten wpisuje w protokole wewnętrznym
- jeżeli na terenie sąsiadującym z terenem budynku, w którym mieści się lokal wyborczy, uprzednio (**przed dniem głosowania**) zostały umieszczone elementy agitacyjne komitetów wyborczych, **komisja je pozostawia !!**
- **przewodniczący komisji wyznacza członka komisji**, który przebywając w bezpośredniej bliskości urny zapewnia jej nienaruszalność oraz przestrzeganie przez wyborców zasad dotyczących tajności głosowania, **tj. czuwa, aby wyborcy wrzucali karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.**
- urny nie wolno wynosić z lokalu wyborczego; **dotyczy to również urny zasadniczej** w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej.

ZADANIA KOMISJI W DNIU GŁOSOWANIA (7.00 – 21.00)

Jeżeli **po wydrukowaniu kart** nastąpiło:

- skreślenie kandydata
- lub unieważnienie rejestracji listy:

Państwowa Komisja Wyborcza - nie drukuje się nowych kart !!

Obwodowa Komisja Wyborcza:

1. **umieszcza otrzymaną informację** o skreśleniach i nowym brzmieniu karty w lokalu przy obwieszczeniu o zarejestrowanych listach kandydatów
2. **informuje o tym ustnie wyborców** przy wydawaniu karty do głosowania.

niedopuszczalne jest dokonywanie przez komisję jakichkolwiek skreśleń i adnotacji na kartach do głosowania !!.

Przewodniczący komisji obowiązkowo wyznacza członka komisji, który, przebywając w bezpośredniej bliskości urny, zapewnia jej nienaruszalność oraz przestrzeganie przez wyborców zasad dotyczących tajności głosowania, tj. czuwa, aby wyborcy wrzucali karty do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.

CZYNNOŚCI

(przed wydaniem karty do głosowania)

- sprawdzanie tożsamości wyborcy na podstawie dowodu osobistego lub każdego innego dokumentu z fotografią **(np. paszport, prawo jazdy, legitymacja studencka)** - *w tym również dokument, który utracił ważność, pod warunkiem że ustalenie tożsamości na jego podstawie nie budzi wątpliwości.*
- **tożsamość wyborcy może zostać także stwierdzona na podstawie aplikacji – m Tożsamość**

Elementy, które potwierdzają, że wyświetlane dane są wiarygodne, bezpieczne i aktualne:

- hologram** (zmieniające natężenie barw godło Rzeczypospolitej Polskiej w lewym górnym rogu),
- data ostatniej aktualizacji** („OSTATNIA AKTUALIZACJA” w prawym górnym rogu)
– data ta nie musi być datą dnia, w którym przeprowadzane są wybory,
- znak wodny** (godło Rzeczypospolitej Polskiej pod danymi osobowymi),
- ruchomy element** (falująca flaga Rzeczypospolitej Polskiej w lewym dolnym rogu).

w przypadku stwierdzenia wątpliwości w zakresie autentyczności aplikacji członek komisji sprawdzający m Tożsamość powinien poprosić wyborcę o wykonanie sprawdzenia w usłudze m Tożsamość, w szczególności poprzez wyjście z aplikacji i ponowne zalogowanie się.

WYBORCY UJĘCI W SPISIE WYBORCÓW

- komisja zwraca uwagę, by wyborca potwierdził własnoręcznym podpisem, w przewidzianej na to rubryce spisu wyborców, fakt otrzymania kart.
- **jeżeli wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru karty do głosowania, komisja odmawia ich wydania.**
- ▷ jedynie w przypadku gdy wyborca okaże komisji dokument potwierdzający, że jest osobą niepełnosprawną o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i nie może w związku z tym potwierdzić otrzymania kart do głosowania, członek komisji wydający karty do głosowania wraz z przewodniczącym lub zastępcą przewodniczącego stwierdza fakt wydania kart oraz przyczynę braku podpisu osoby otrzymującej karty.
- **czynności te wykonuje przewodniczący komisji lub zastępca przewodniczącego w obecności innego członka komisji.**

CZYNNOŚCI

(przed wydaniem karty do głosowania)

komisja sprawdza:

- czy w rubryce spisu wyborców „Uwagi” odpowiadającej nazwisku danego wyborcy nie jest umieszczona informacja o wysłaniu do niego pakietu wyborczego.
- w przypadku umieszczenia takiej informacji komisja odmawia wydania karty do głosowania

SPIS WYBORCÓW

Część A

 odmówić
wydania kart

czy

Lp.	Nazwisko i imię (imię)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania list(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsowość ulica	nr domu nr mieszkania		
1.	Kowalska Anna	Leon	1975-05-25 750525.....	Iksowo Kolejowa	25 10		wysłano pakiet
<p>Jeśli wyborca poinformuje komisję, że nie otrzymał pakietu wyborczego, przewodniczący komisji lub jego zastępca telefonicznie potwierdza w referacie ewidencji ludności urzędu gminy, czy urząd posiada informację o niedoręczeniu temu wyborcy pakietu. W przypadku potwierdzenia przez urząd niedoręczenia pakietu należy postąpić jak poniżej:</p>							
1.	Kowalska Anna	Leon	1975-05-25 750525.....	Iksowo Kolejowa	25 10		wysłano pakiet pakiet niedoręc

wydać karty

40

“

Komisja dopisuje do spisu

w dniu głosowania

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

- na dodatkowym formularzu spisu -

❖ osobę pominiętą w spisie

- jeżeli udokumentuje, że stale zamieszkuje na terenie obwodu,
(ewidencja ludności urzędu gminy musi potwierdzić ten fakt, sporządzić notatkę i dołączyć do spisu);

❖ osobę skreśloną ze spisu

- w związku z umieszczeniem jej w obwodzie odrębnym, która udokumentuje, że opuściła szpital, dom pomocy społecznej, zakład karny, areszt śledczy przed dniem głosowania
(przed dopisaniem takiej osoby do spisu wyborców należy sprawdzić, czy wyborca jest skreślony ze spisu, a przy jego nazwisku znajduje się adnotacja o skreśleniu w związku z umieszczeniem w spisie wyborców w obwodzie odrębnym)

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

❖ osobę, która chce głosować w obwodzie odrębnym

- **pod warunkiem, że przybyła do danej jednostki przed dniem głosowania.**
(zwrócić się do kierownika o udostępnienie wykazu osób, które zostały przyjęte przed dniem głosowania, a nie były ujęte w wykazie przekazanym urzędowi gminy w celu sporządzenia spisu wyborców otrzymanym z urzędów gmin)
- nie jest wymagane posiadanie zaświadczenia o prawie do głosowania

❖ osobę, która przedłoży zaświadczenie o prawie do głosowania,

- **wyborca otrzyma dwa zaświadczenia:**

1. zaświadczenie o prawie do głosowania dniu **pierwszego głosowania** oraz
2. zaświadczenie w dniu **ponownego głosowania**.

- dotyczy także osób, które na podstawie zaświadczenia chcą głosować w „swoim” obwodzie
- dokument musi zawierać **przyklejony hologram** z nadrukiem „PRP 2020”
- **zaświadczenie zatrzymuje się i dołącza do spisu !!**

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

- ❖ obywatela polskiego stale zamieszkującego za granicą, a głosującego w kraju na podstawie paszportu - jeśli udokumentuje, iż stale zamieszkuje za granicą.
  - podstawą dopisania do spisu jest ważny polski paszport.
  - **podstawą nie może być okazanie dowodu osobistego**, nawet w przypadku wyborców zamieszkujących stale za granicą na obszarze Unii Europejskiej, czy innego państwa, do którego można wjechać na podstawie polskiego dowodu osobistego. Udokumentowanie zamieszkiwania za granicą polega na okazaniu komisji dokumentu potwierdzającego ten fakt.
dokumentem takim jest np.: karta stałego pobytu, dokument potwierdzający zatrudnienie za granicą, dokument potwierdzający uprawnienie do korzystania ze świadczeń ubezpieczenia społecznego za granicą itp.
  - **dokument ten musi być przedłożony wraz z tłumaczeniem przysięgłym na język polski !!**
  - komisja jest obowiązana umieścić w paszporcie na ostatniej wolnej stronie przeznaczonej na adnotacje wizowe jedynie **odcisk swojej pieczęci i wpisać datę głosowania**.

DOPISYWANIE DO SPISU OSÓB UPRAWNIONYCH

- na dodatkowym formularzu spisu -

- **dodatkowy formularz spisu wyborców, na którym komisja dopisuje wyborców w dniu głosowania, należy zatytułować „Dodatkowy formularz spisu wyborców”.**
- **członek komisji dopisujący na tym formularzu wyborcę każdorazowo, obok imienia i nazwiska osoby dopisanej, umieszcza swoją parafę.**
- **po zakończeniu głosowania dodatkowy formularz spisu wyborców powinien zostać opatrzony pieczęcią komisji oraz podpisany przez przewodniczącego komisji lub jego zastępcę.**
- **komisja nie jest uprawniona do dokonywania jakichkolwiek innych zmian w spisie wyborców.**

RÉSUMÉ

- wyborca otrzyma dwa zaświadczenia: zaświadczenie o prawie do głosowania w dniu pierwszego głosowania oraz zaświadczenie o prawie do głosowania w dniu ponownego głosowania (tzw. II tury wyborów).
- należy zwrócić uwagę, aby nie utracić zaświadczenia o prawie do głosowania. W przypadku jego utraty, niezależnie od przyczyny, nie będzie możliwe otrzymanie kolejnego zaświadczenia, ani wzięcie udziału w głosowaniu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.
- wyborcy, którzy przybędą do tzw. obwodów odrębnych **w dniu wyborów**, będą mogli głosować w tych jednostkach tylko na podstawie zaświadczeń o prawie do głosowania.
- osoby wpisane do spisu wyborców w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych w pierwszym głosowaniu będą ujęte w tym spisie wyborców również w przypadku przeprowadzania ponownego głosowania (tzw. II tury wyborów)

RÉSUMÉ

- wyborcy, którzy opuszczą szpital, zakład pomocy społecznej, zakład karny lub areszt śledczy po dniu pierwszego głosowania będą mogli być dopisani do spisu wyborców w miejscu stałego zamieszkania jeżeli udokumentują, że opuścili tę jednostkę w okresie pomiędzy dniem pierwszego głosowania, tj. 28 czerwca 2020 r. a dniem ponownego głosowania.
- jedynie wyborcy stale zamieszkali w gminie (mieście), na której obszarze znajduje się zakład leczniczy, dom pomocy społecznej, zakład karny i areszt śledczy, którzy po sporządzeniu przez kierownika tej jednostki wykazu wyborców w niej przebywających, opuścili tę placówkę, zostaną wykreśleni ze spisu wyborców sporządzonego dla tej jednostki i będą ujęci w spisie wyborców właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.
- obywatel polski stale zamieszkały za granicą, który będzie przebywał w Polsce w dniu wyborów, w celu wzięcia udziału w głosowaniu powinien złożyć najpóźniej w dniu 23 czerwca 2020 r., pisemny wniosek o wpisanie do spisu wyborców w gminie właściwej dla miejsca czasowego pobytu.

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

(ochrona danych osobowych)

- należy zwrócić uwagę na konieczność zapewnienia ochrony danych osobowych wyborców w spisie, w tym przed ujawnieniem danych osobowych innych osób przy potwierdzaniu przez wyborców odbioru kart do głosowania.
- w tym celu komisja stosuje osłony na spis, zabezpieczające dane osobowe innych osób ujętych w spisie.

- w przypadku gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku innego wyborcy, wskazuje tej osobie właściwe miejsce w spisie do złożenia podpisu, a podpis złożony w niewłaściwym miejscu skreśla.
- skreślenie opatruje się adnotacją „podpis w nieprawidłowym miejscu” i parafą przewodniczącego komisji lub jego zastępcy.

W przypadku gdy komisja zauważy, że osoba podpisała się w linii przy nazwisku **innego wyborcy** należy postąpić jak poniżej:

Lp.	Nazwisko i imiona	Imię ojca	Data urodzenia (rok, miesiąc, dzień)	Nr PESEL	Adres zamieszkania				Potwierdzenie otrzymania kart(y) do głosowania, podpis-data***	Uwagi
1.	KOWALSKA Anna	Leon	1975-02-02	750202.....	Xxxxxxxxx	Yyyyyyy	2	2	<i>Kowalska</i>	
2.	NOWAK Jan	Tadeusz	1968-12-12	681212.....	Xxxxxxxxx	Yyyyyyy	7	7	<i>Kowalska</i>	„podpis w nieprawidłowym miejscu”

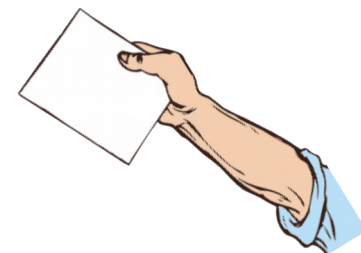

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

- na wniosek wyborcy komisja jest obowiązana wyjaśnić sposób głosowania oraz warunki ważności głosu, zgodnie z informacjami umieszczonymi na karcie do głosowania.
- możliwe jest składanie podpisu bez odwracania spisu.
- wyjaśnienia nie mogą zawierać elementów agitacyjnych !!
- przy wydawaniu kart do głosowania komisja sprawdza, **czy wydawana karta jest ostemplowana jej pieczęcią**
- **jeżeli wyborca nie potwierdzi własnoręcznym podpisem odbioru karty do głosowania, komisja odmawia jej wydania.**

UWAGA !!

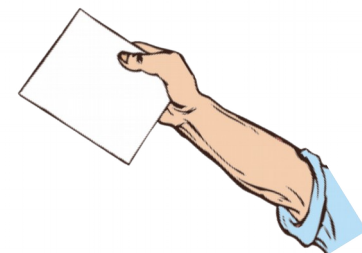
Komisja odmawia ponownego wydania karty do głosowania niezależnie od przyczyn tego żądania (np. z powodu pomyłkowego wypełnienia karty, zniszczenia jej itp.).

WYDAWANIE KART DO GŁOSOWANIA

UWAGA

- w przypadku gdy w rubryce spisu wyborców w linii przy nazwisku wyborcy, który żąda wydania karty do głosowania, **znajduje się już podpis** potwierdzający ich odbiór, a komisja nie ma wiedzy, że powstał on w wyniku omyłki, **komisja odmawia wydania karty do głosowania.**

OBOWIĄZKI INFORMACYJNE KOMISJI

- **na prośbę wyborcy niepełnosprawnego**, komisja jest obowiązana do przekazania ustnie treści obwieszczeń wyborczych **w zakresie:**
- informacji o komitetach wyborczych biorących udział w wyborach
- zarejestrowanych kandydatach

przekaz dotyczący kandydatów powinien się ograniczać do informowania wyborcy o liczbie kandydatów, a także imionach i nazwiskach

Czynności te wykonuje przewodniczący komisji lub zastępca przewodniczącego w obecności innego członka komisji.

GŁOSOWANIE PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

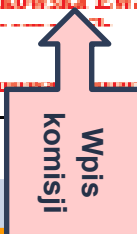
1. **sprawdzić tożsamość pełnomocnika.**
2. **sprawdzić akt pełnomocnictwa.**
3. **sprawdzić, czy osoba, która udzieliła pełnomocnictwa**
  - jest ujęta w spisie;
  - nie głosowała wcześniej osobiście – **bo wtedy następuje wygaśnięcie pełnomocnictwa**
  - czy pełnomocnictwo nie zostało cofnięte.

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (imiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejscewość ulica	nr domu nr mieszkania		
165	Kowalski Janusz	Tadeusz	1965-09-10 650910.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 25	Kowalski	
166	Makowski Jan Jakub	Jan	1968-09-17 680917.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 26	Makowska Ewa	Makowska Ewa p.....
167	Wachowski Jakub	Aleksander	1977-11-10 771110.....	Xxxxxx Yyyyyy	3 27		O.....

4. **odnotować fakt głosowania przez pełnomocnika dodatkowo na liście wyborców,
którzy udzieliли pełnomocnictwa do głosowania.**
5. **akt pełnomocnictwa (dokument) dołączyć do spisu.**
6. **wydać pełnomocnikowi kartę do głosowania.**

GŁOSOWANIE PRZEZ PEŁNOMOCNIKA

- fakt cofnięcia lub wygaśnięcia pełnomocnictwa do głosowania komisja **obowiązana jest odnotować w spisie wyborców oraz na otrzymanym wraz ze spisem wykazie wyborców, którzy udzielili pełnomocnictwa, a otrzymane oświadczenia dołączyć do spisu wyborców.**
- akt pełnomocnictwa sporządzony przed pierwszym głosowaniem (28 czerwca 2020 r.) dotyczy zarówno pierwszego głosowania, jak i ewentualnego ponownego głosowania.
- komisja **odmawia wydania** pełnomocnikowi karty do głosowania i **zatrzymuje akt pełnomocnictwa do głosowania** w przypadku wcześniejszego głosowania osobistego wyborcy, wygaśnięcia pełnomocnictwa z innej przyczyny lub cofnięcia pełnomocnictwa.

WYDAWANIE NAKŁADEK NA KARTĘ DO GŁOSOWANIA

- nakładki - papierowe
- sporządzone w formacie odpowiadającym formatowi karty do głosowania, do której ma być używana, ponadto u góry, na dole oraz z prawej strony znajdują się zakładki podtrzymujące kartę do głosowania;
- **mają ścięty górny prawy narożnik, w celu identyfikacji położenia względem karty do głosowania !!**
- każda komisja otrzyma jedną nakładkę w alfabecie Braille'a

NAKŁADKA NA KARTĘ DO GŁOSOWANIA

- komisja informuje wyborcę, że po oddaniu głosu **obowiązany jest on zwrócić komisji nakładkę na kartę.**
- komisja zwraca uwagę, aby wyborca wraz z kartą **nie wrzucił nakładki do urny.**

w przypadku utraty nakładek lub ich zniszczenia komisja niezwłocznie informuje o tym wójta.

PRZEBIEG GŁOSOWANIA

- karty do głosowania wyborcy powinni wrzucać do urny w taki sposób, aby strona zadrukowana była niewidoczna.
- **niedopuszczalne jest głosowanie za członka rodziny lub za inną osobę z wyjątkiem głosowania przez pełnomocnika.**
- osobie niepełnosprawnej, na jej prośbę, **może pomagać w głosowaniu inna osoba**, w tym także niepełnoletnia; pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu głosującemu sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby; **dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby niepełnosprawnej w miejscu zapewniającym tajność głosowania przebywała osoba udzielająca pomocy.**

PRZEBIEG GŁOSOWANIA

pomocy w głosowaniu nie może udzielać członek komisji, mąż zaufania, obserwator społeczny, ani obserwator międzynarodowy.

- przeprowadzanie głosowania poza lokalem możliwe jest **wyłącznie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej** przy zastosowaniu urny pomocniczej

komisja zwraca uwagę, by wyborcy:

- przestrzegali zasad bezpieczeństwa sanitarnego w lokalu komisji, o których mowa w rozporządzeniu Ministra Zdrowia,
- głosowali osobiście i w taki sposób, aby nie została naruszona tajność głosowania;
- głosowanie nie zostało wykorzystane przez wyborców do prowadzenia agitacji wyborczej;

WYNOŚZENIE KART DO GŁOSOWANIA

Komisja zwraca uwagę, by wyborcy nie wynosili kart do głosowania poza lokal wyborczy.

jeżeli komisja:

- zauważy, że wyborca wyniósł kartę na zewnątrz
- otrzyma informację, że w lokalu lub poza nim oferowane jest odstąpienie karty

obowiązana jest niezwłocznie zawiadomić Policję

WYDAWANIE ZAŚWIADCZEŃ (potwierdzających udział w głosowaniu)

Na żądanie wyborcy, komisja zobowiązana jest wydać zaświadczenie

Zaświadczenie

Obwodowa Komisja Wyborcza Nr ... w ..... zaświadcza, że
Pan/Pani ..... otrzymał/otrzymała kartę do głosowania
(imię i nazwisko wyborcy)

w wyborach Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w głosowaniu w dniu .....

(data głosowania)

.....
(miejscowość, data)   (podpis)

- jeżeli z wnioskiem o wydanie zaświadczenia wystąpił pełnomocnik - w zaświadczeniu po wyrazach „otrzymał/otrzymała” należy dodać wyrazy „**jako pełnomocnik wyborcy**”.
- **podpisuje przewodniczący okw lub zastępca przewodniczącego i opatruje pieczęcią komisji.**
- **zaświadczenie sporządza się w jednym egzemplarzu.** Informację o wydaniu zaświadczenia umieszcza się w rubryce spisu „Uwagi” przy nazwisku wyborcy, którego zaświadczenie dotyczyło.

WYDAWANIE ZAŚWIADCZEŃ (potwierdzających odmowę wydania karty do głosowania)

- na żądanie wyborcy komisja obowiązana jest również wydać zaświadczenie potwierdzające odmowę wydania karty do głosowania z podaniem przyczyny odmowy (np. gdy wyborca nie jest ujęty w spisie wyborców).
- **przepisy Kodeksu wyborczego nie zabraniają robienia zdjęć w lokalu wyborczym przez wyborców.**
- przewodniczący komisji uprawniony jest, jeżeli uzna to za zasadne, do wydania odmowy wykonania zdjęć przez wyborcę w lokalu wyborczym.
- **niedopuszczalne jest robienie zdjęć lub nagrywanie spisu wyborców.**

REZERWA KART DO GŁOSOWANIA

- każda komisja **otrzyma 90% kart**, w stosunku do liczby uprawnionych w danym obwodzie głosowania. Pozostałe 10% z każdego obwodu będzie stanowiło rezerwę Okręgowej Komisji Wyborczej i przechowywane będzie w urzędzie gminy.

komisja na bieżąco sprawdza liczbę podpisów w spisie potwierdzających otrzymanie karty przez wyborców

- w przypadku gdy liczba ta przekroczy **60% liczby otrzymanych przez komisję kart** komisja obowiązana jest powiadomić Okręgową Komisję Wyborczą za pośrednictwem urzędu gminy, o możliwej potrzebie uruchomienia dla niej kart z rezerwy.
- natomiast gdy liczba ta **przekroczy 80% liczby** otrzymanych przez komisję kart do głosowania, komisja występuje do OKW o wydanie kart z rezerwy

formacja frekwencji

stanu na godz. 12.00 i 17.00

dotyczy obwodów odrębnych

PODANIE DANYCH O FREKWENCJI

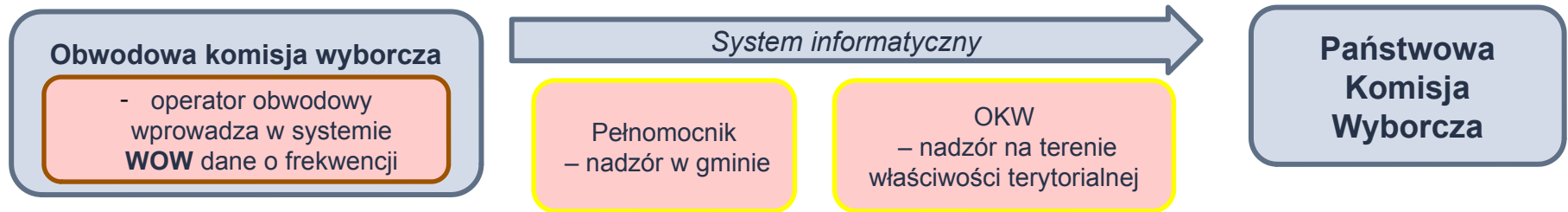
- **liczba osób uprawnionych do głosowania** - ustala się na podstawie liczby osób umieszczonych w spisie wyborców łącznie z osobami dopisanymi przez komisję obwodową w trakcie głosowania,
- **liczba wyborców, którym wydano karty do głosowania** - stanowi suma liczby podpisów wyborców potwierdzających otrzymanie karty do głosowania łącznie z adnotacjami o wydaniu karty bez potwierdzenia podpisem w spisie.

Informację o liczbie osób uprawnionych do głosowania oraz o liczbie wyborców, którym wydano karty do głosowania, obwodowa komisja wyborcza udostępnia na drzwiach wejściowych do lokalu wyborczego, niezwłocznie po przekazaniu danych Państwowej Komisji Wyborczej.

Komisja w dniu głosowania ustala **dwukrotnie** :

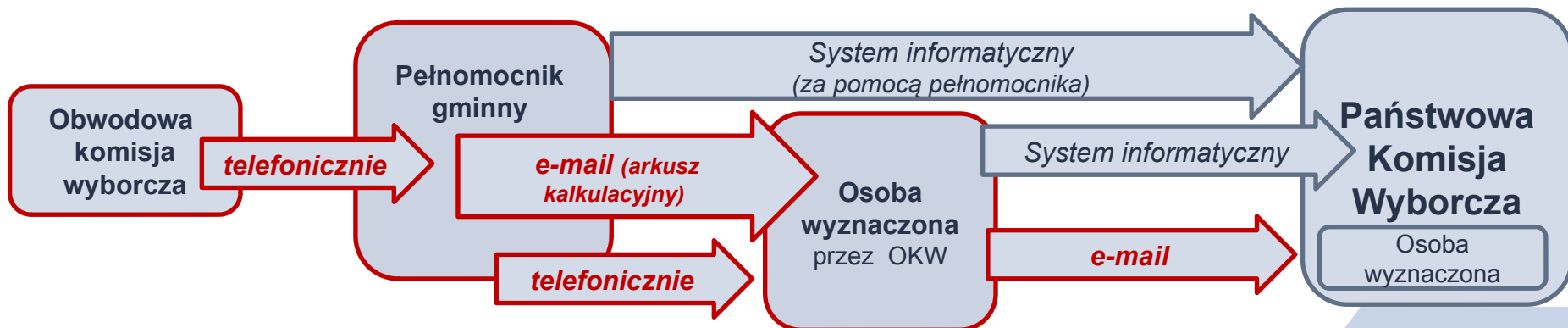
- liczbę osób uprawnionych do głosowania,
- liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania

Procedura podstawowa

Procedura awaryjna

(brak możliwości wprowadzenia danych do systemu informatycznego)

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

(sposób postępowania w głosowaniu korespondencyjnym)

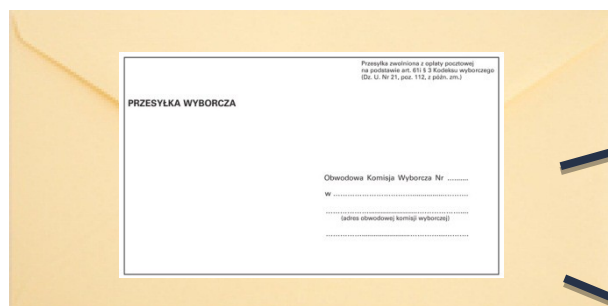
Uchwała nr 167/2020 Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 8 czerwca 2020 r.
w sprawie sposobu postępowania z kopertami zwrotnymi i pakietami wyborczymi w głosowaniu
korespondencyjnym

- od rozpoczęcia głosowania o godz. 700 do godziny 2100 komisja odbiera koperty zwrotne od przedstawicieli Poczty Polskiej, przedstawicieli urzędów gmin oraz od wyborców, a także innych osób doręczających koperty zwrotne.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

Komisja niezwłocznie po dostarczeniu otwiera kopertę zwrotną i sprawdza, czy wewnątrz:

1. znajduje się podpisane przez wyborcę oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu;
2. koperta na kartę do głosowania jest zaklejona.

Koperta zwrotna

oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu

zaklejona koperta na kartę do głosowania

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

- jeżeli wymienione warunki są spełnione, komisja odnotowuje w rubryce spisu „Uwagi”, odpowiadającej pozycji, pod którą przy nazwisku wyborcy umieszczono informację o wysłaniu pakietu wyborczego, że wyborca głosował korespondencyjnie, **a zaklejoną kopertę na kartę do głosowania komisja wrzuca do urny wyborczej.**
- oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu komisja dołącza do spisu wyborców.
- porównuje imię i nazwisko wyborcy oraz numer PESEL zawarty w oświadczeniu o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania z danymi zawartymi w spisie wyborców.

21.10.2018

SPIS WYBORCÓW

Część A

Lp.	Nazwisko i imię (imiona)	Imię ojca	Data urodzenia (RRRR-MM-DD) Nr PESEL	Adres zamieszkania		Potwierdzenie otrzymania kart(y). Głosowanie w dniu	Uwagi
				miejsowość ulica	nr domu nr mieszkania		
16	Jaworski Karol	Piotr	1982-09-30 820930.....	Xxxxxx Yyyyyy	106		głosowanie korespondencyjne

wpis komisji

(podpis, z podaniem imienia, nazwiska i stanowiska służbowego)

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

Komisja w trakcie głosowania ustala na bieżąco:

1. liczbę otrzymanych kopert zwrotnych;
2. liczbę kopert zwrotnych bez oświadczenia;
3. liczbę kopert zwrotnych z niepodpisanym oświadczeniem;
4. liczbę kopert zwrotnych bez koperty na kartę do głosowania;
5. liczbę kopert zwrotnych z niezaklejoną kopertą na kartę do głosowania;
6. liczbę kopert na kartę do głosowania wrzuconych do urny.

**otrzymanych przez komisję pustych kopert zwrotnych nie
uwzględnia się
przy dokonywaniu powyższych ustaleń.**

wskazany członek komisji zapisuje ww. dane na **arkuszu pomocniczym** pod nadzorem przewodniczącego lub zastępcy przewodniczącego komisji.

GŁOSOWANIE KORESPONDENCYJNE

- **puste koperty zwrotne komisja pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.**
- **pakiety wyborcze nieodebrane przez wyborcę, dostarczone obwodowej komisji wyborczej, komisja pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.**
- **koperty zwrotne doręczone do obwodowej komisji wyborczej po zakończeniu głosowania pakuje w pakiet, opisuje i odkłada.**
- jeżeli wyborca, którego koperta zwrotna została doręczona do komisji, **nie jest ujęty w spisie wyborców**, komisja jest obowiązana wyjaśnić telefonicznie w urzędzie gminy przyczynę. Jeżeli urząd gminy potwierdzi, że nieumieszczenie wyborcy w spisie wynika z omyłki, komisja dopisuje wyborcę do spisu wyborców na dodatkowym formularzu spisu. Członek komisji sporządza notatkę w tej sprawie, którą dołącza się do spisu wyborców.

Pakiety te pozostają w dokumentacji komisji, które po zakończeniu głosowania przekazywane są w depozyt urzędnikowi wyborczemu.

PRZERWA W GŁOSOWANIU

- głosowania nie wolno przerywać – tylko nadzwyczajne wydarzenia (np. katastrofa budowlana dotycząca budynku) dają podstawę
- brak pieczęci, trudność w dostaniu się do budynku lub lokalu przed rozpoczęciem głosowania, zapełnienie się urny - **to nie są nadzwyczajne wydarzenia!!!**

o przyczynach uzasadniających — zdaniem komisji — zarządzenie przerwy w głosowaniu, jego przedłużenie lub odroczenie komisja powiadamia niezwłocznie Okręgową Komisję Wyborczą i za jej zgodą podejmuje uchwałę w tej sprawie.

uchwałę o zarządzeniu przerwy w głosowaniu, jego przedłużeniu lub odroczeniu komisja bezzwłocznie:

- podaje do publicznej wiadomości,
- przesyła Rejonowej Komisji Wyborczej

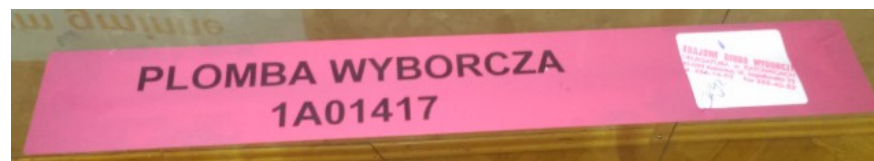
Uchwałę załącza się do protokołu głosowania i czyni o tym adnotację w protokole w punkcie 18 protokołu głosowania

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

o godz. 21.00 komisja zamyka lokal

- osobom przybyłym do lokalu przed 21⁰⁰ należy umożliwić oddanie głosu;
- w przypadku podjęcia przez komisję uchwały o **przedłużeniu głosowania** lokal komisji jest zamykany później niż o godz. 21⁰⁰, tj. o godzinie wynikającej z uchwały;
- w **obwodach odrębnych** komisja może zarządzić wcześniejsze zakończenie głosowania, **pod warunkiem że wszyscy wyborcy wpisani do spisu oddali swoje głosy** – zarządzenie wcześniejszego zakończenia głosowania może nastąpić nie wcześniej niż o godzinie 18⁰⁰.
- podanie do publicznej wiadomości protokołu głosowania w obwodzie

- po opuszczeniu lokalu przez ostatniego wyborcę komisja zabezpiecza otwór urny wyborczej, zaklejając go **paskiem papieru opatrzonym pieczęcią komisji i podpisami jej członków;**

- jeżeli komisja otrzymała jednorazowe plomby (nalepki foliowe) opatrzone unikatowym numerem, za ich pomocą zabezpiecza wlot urny.
- na naklejce etykiety należy postawić pieczęć komisji.
- unikatowy numer plomby przewodniczący komisji wpisuje do wewnętrznego protokołu.

należy pamiętać, że każda próba odklejenia nalepki spowoduje pojawienie się na niej napisu o tym informującego.

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

- po zakończeniu głosowania w lokalu mogą przebywać wyłącznie członkowie obwodowej komisji wyborczej **w możliwie pełnym składzie, lecz nie mniejszym niż połowa jej pełnego składu**, w tym przewodniczący lub jego zastępca, mężowie zaufania, obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi
- oraz osoba odpowiedzialna za obsługę informatyczną.
- **gdyby komisja znalazła w lokalu wyborczym lub w budynku kartę (lub karty) do głosowania pozostawioną przez wyborcę, komisja nie jest uprawniona do wrzucenia jej do urny wyborczej. Karty takiej nie uwzględnia się przy obliczeniach.**
- a informację o odnalezieniu karty należ odnotować w punkcie 22 protokołu głosowania.

Jedynie w czasie otwierania urny i wyjmowania z niej kart dopuszczalna jest obecność w lokalu przedstawicieli prasy

ZAKOŃCZENIE GŁOSOWANIA

wszystkie czynności związane z ustaleniem wyników głosowania w obwodzie i sporządzeniem protokołu głosowania komisja powołana w liczbie:

- 1) 3 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 2 osoby;
- 2) 4 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 2 osoby;
- 3) 5 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 3 osoby;
- 4) 6 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 3 osoby;
- 5) 7 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 4 osoby;
- 6) 8 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 4 osoby;
- 7) 9 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 5 osób;
- 8) 10 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 5 osób;
- 9) 11 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 6 osób;
- 10) 12 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 6 osób;
- 11) 13 osób – musi wykonywać w składzie nie mniejszym niż 7 osób.

“

Głosowanie w obwodach odrębnych

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODREBNYCH (szczególne zadania komisji)

- **jedynie** w obwodach głosowania utworzonych w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej dopuszczalne jest głosowanie **przy zastosowaniu urny pomocniczej**.
- komisja powołana dla takiego obwodu, **po uzgodnieniu z Okręgową Komisją Wyborczą, może** zarządzić stosowanie w głosowaniu urny pomocniczej (oprócz urny zasadniczej).
- urna pomocnicza służy do głosowania poza lokalem tylko przez tych wyborców, którzy są wpisani do spisu wyborców w danym obwodzie głosowania i wyrażą wolę takiego głosowania.
- komisja ogłasza w zakładzie leczniczym lub domu pomocy społecznej przed dniem głosowania informację o możliwości głosowania w pomieszczeniach, w których przebywają pacjenci obłożnie chorzy i pensjonariusze mający trudności w poruszaniu się;

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (procedura)

- głosowanie w zakładach leczniczych i domach pomocy społecznej może być rozpoczęte później niż o godz. 7.00 (za zgodą Okręgowej Komisji Wyborczej);
- głosowanie poza lokalem komisji może prowadzić co najmniej 3 członków komisji (a w przypadku 3 osobowej – co najmniej 2 członków) komisji; członkom komisji mogą towarzyszyć mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi;
- podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania;
- komisja zarządza przerwę w głosowaniu w związku z głosowaniem poza lokalem komisji (urna pomocnicza) co nie przedłuża czasu głosowania.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

- **komisja zbiera informacje, którzy wyborcy chcą głosować w pomieszczeniu**, w którym przebywają, a następnie sporządza wykaz nazwisk i imion tych osób, ze wskazaniem numerów pomieszczeń, do których członkowie komisji powinni przynieść urnę;
- **komisja ustala orientacyjną liczbę kart do głosowania**, z pewną nadwyżką w stosunku do wcześniejszych zgłoszeń (na wypadek zgłoszeń dodatkowych dokonanych w trakcie głosowania), i przygotowuje pokwitowanie przyjęcia tych kart przez członków komisji, którzy przeprowadzą głosowanie poza lokalem wyborczym;

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

- komisja, w drodze uchwały, określa czas (godziny) głosowania poza lokalem wyborczym i przerwę w głosowaniu. **Zaleca się, aby przerwę w głosowaniu zarządzić w czasie, gdy większość wyborców umieszczonych w spisie oddała głosy w lokalu wyborczym.**

przerwa w głosowaniu nie stanowi podstawy do przedłużenia czasu głosowania. Uchwałę komisji o przerwie w głosowaniu należy wywiesić na drzwiach lokalu wyborczego przed rozpoczęciem głosowania przy użyciu urny pomocniczej.

- uchwała powinna być wywieszona w taki sposób, żeby możliwe było jej odczytanie także z wózka inwalidzkiego

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

- przed przystąpieniem do głosowania poza lokalem wyborczym komisja pieczętuje wlot urny zasadniczej, zaklejając go paskiem papieru opatrzonym pieczęcią komisji i podpisami jej członków lub używając dostarczonej plomby, a członkom komisji, którzy będą prowadzili głosowanie przy wykorzystaniu urny pomocniczej, wydaje się protokolarnie:
  - a) spis wyborców
  - b) odpowiednią liczbę kart do głosowania oraz
  - c) wykaz pacjentów zakładu leczniczego lub pensjonariuszy domu pomocy społecznej, którzy wyrazili wolę głosowani pomieszczeniu, w którym przebywają.
- następnie komisja sprawdza, czy urna pomocnicza jest pusta, i pieczętuje ją.

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODREBNYCH (szczególne zadania komisji)

- komisja jest obowiązana dotrzeć z urną do każdego wyborcy, który wyraził wolę skorzystania z tej formy udziału w głosowaniu, a także umożliwić głosowanie innym wyborcom.
- członkom komisji mogą towarzyszyć mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi;
- wyborca po otrzymaniu karty do głosowania kwituje odbiór podpisem w spisie, a członek komisji w rubryce spisu „Uwagi” umieszcza litery „UP” (jako skrót od nazwy „urna pomocnicza”), w celu późniejszego rozliczenia kart do głosowania; **podczas głosowania należy dbać o to, aby zachowana była tajność głosowania.**

GŁOSOWANIE W OBWODACH ODRĘBNYCH (szczególne zadania komisji)

- **po zakończeniu głosowania poza lokalem komisji członkowie komisji rozliczają się protokolarnie z otrzymanych wcześniej kart do głosowania (uwzględniając ich liczbę wymienioną w pokwitowaniu oraz liczbę znaków „UP” w spisie), zwracają niewykorzystane karty do głosowania i pieczętują wlot urny pomocniczej; zapieczętowaną urnę oddaje się pod dozór przewodniczącemu komisji, z tym że urnę należy postawić obok urny zasadniczej.**
- **komisja sprawdza następnie, czy pieczęcie urny zasadniczej: na wlocie i na urnie, nie zostały naruszone, sporządza protokół potwierdzający dokonanie sprawdzenia i wznawia głosowanie w lokalu komisji.**

PONOWNE GŁOSOWANIE

- ponowne głosowanie przeprowadza i ustala jego wyniki w obwodzie **ta sama komisja**, która przeprowadziła głosowanie w dniu 28 czerwca 2020 r.
- podczas czynności w dniu ponownego głosowania w lokalu wyborczym mogą przebywać wyłącznie mężowie zaufania komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów uczestniczących w ponownym głosowaniu.
- mężowie zaufania mogą legitymować się upoważnieniami dotyczącymi wyborów przeprowadzanych w dniu pierwszego głosowania.
- głosowanie ponowne przeprowadza się na podstawie **tych samych spisów wyborców, podlegających aktualizacji**, polegającej w szczególności na umieszczeniu w spisie osób, które najpóźniej w dniu ponownego głosowania ukończą 18 lat.
- komisja, dopisując nazwisko wyborcy w rubryce „Uwagi”, umieszcza adnotację „Z 12.07”. (Z - jak zaświadczenie 😊)

PONOWNE GŁOSOWANIE

- komisja odmawia wydania karty do głosowania w przypadku przedłożenia zaświadczenia o prawie do głosowania dotyczącego głosowania w dniu 28 czerwca 2020 r.
- wraz ze spisem wyborców komisja **otrzyma aktualną listę wyborców, którzy udzieliли pełnomocnictwa** do głosowania. Na podstawie tej listy komisja dopuści do głosowania osoby posiadające pełnomocnictwo do głosowania, które głosując w pierwszym głosowaniu, oddały komisji akt pełnomocnictwa.
- komisja dopuści również do głosowania pełnomocników, którzy w dniu ponownego głosowania przedstawią akty pełnomocnictwa.
- w głosowaniu ponownym tryb ustalenia wyników głosowania w obwodzie i sporządzania protokołu głosowania jest analogiczny do ustalania wyników pierwszego głosowania w dniu 28 czerwca 2020 r.

Dziękujemy za uwagę